

آبونه شرائطی

ممالک عثمانیہ دہ سنہ لکی (۶۵)، الق
آیاتی (۳۵) غروشدہ .

ممالک اجنبیہ دہ سنہ لکی (۱۷)، الق
آیاتی (۹) فرانقدر .

ادارہ خانہ

ناب عالی جادہ سندہ دائرہ مخصوصہ

اضطارات

آبونه بدلی پشندر .

§

مساکہ موافق آثار مع الممنونہ قبول
اولنور . درج ایدلہ بن یازیلر اعاءہ
اولونماز .

کتابخانه

۱۳۳۰

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ، سیاسی ہنہ لق مجموعہ اسلامیہ در .

واللہ یدہ من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول : مع . اشرف ادیب

اتبعون اہدکم سبیل الرشاد

عدد ۶۶۶

۱۶ شوال ۱۳۳۱

پنجشنبہ

۵ ایلول ۱۳۲۹

جلد ۱۱

اضطارات

رسالہ ضرورتی کو - ترمک شرطیلہ
بتون یازیلر ہرہانکی رفرتہ طرفندن
انتباس اولونہ پاید .

§

مکتوبلرک ، امضالرک وضع و اوقوناقلی
اولمسی و آبونہ صرہ نومروسی محتوی
بولونمسی لازندر .

§

ممالک اجنبیہ ایچون آبونہ اولالمرک
آدرسلرینک فرانسرچہ دہ یارلمسی رجا
اولنور .

§

پارہ کوئدرادیکی زمانہ یہ دائر اولدیغیک
واضحاً ییلدیلمسی رجا اولنور .

تصورات سالفہدن طبیعتیہ شو قاعدہ استنتاج اولوناجق کبی
کورونویور : « دائما ک چوق مشاہدہ کردہ اک زیادہ علاقہ ایقظ
ایده بیلہ جک صورتہ حرکت ایت ! »

فقط آدم سمیت ؛ علاقہ نک سہو و خطادن مصون بر محک اولمادیغنی
بیلور . سوقراطی تحریک ایدن حسیات ، شہہ سز و طنداشلرینک
اکثریتہ قارش جزی جزئی حائز علاقہ ایدی ؛ مع مافیہ سوقراط اونلرہ
مخالف بولونمقده حقلی ایدی . آدم اسمیت ، بو محذوری دفع ایتک
ایچین اولاجق کہ ، غایہ اولارق « بی طرف و بی غرض بر مشاہدک
علاقہ سی » فی قبول ایدن بر قاعدہ وضع ایدیور .

بوتون حس اوزہ رینہ مؤسس نظریاتہ ایراد اولونان عمومی اعتراضلر :
هانکی نوع حسیات انتخاب اولونورسہ اولونسون اخلاقی « حس »
اوزرینہ تأسیس ایتک ممکن دکلدیر . چونکہ ؛

اولا : حس ، عن اصل متحولدر ، ایشته بوتحول یوزندن کندندن
استنباط اولونان نظریاتہ ثابت اولمایور .

ثانیاً : حس ؛ « ارادہ » بی تشویق ، امالہ و سوق ایده بیلسہ بیلہ
اونی اصلاً اجبار ایده من . « انسانلر ، شویولده حرکت ایتک
مائلدرلر . « مقدمہ سندن اصلاً « بناءً علیہ اولیلہ حرکت ایتک
مجبوردرلر . « نتیجہ سی استنتاج اولوناماز .

عبداللطیف نوزاد

الکیمیائی

صحائف تنقید

محمد عاکف

صفحات — برنجی کتاب

سلمی

« ہمیشہ زادہ مدر ، درت یاشندہ اولدی »

بوتون کون ایشته بوغوشدم ، برازدہ دیکلنہم ...
یاریندہ عینی مزاحلہ اوغراشوب طورہ جق
دکلیم ؟ بکا اولیلہ سہ شمدی پک الزم
فراغ ایچندہ دوشونمک ، دماغی یورمایہرق ،
حیات جنک معیشت ، جهانسہ معرکہ در ؛
زمان زمان بوسکونلر برر متارکہ در .

دیوبدہ باصلانیوردم . فقط بزم بو حضور
بش اون دقیقه یا ایتہ شمدی دوام :
بر اسکی قومشو کلوب « والدہ ک سلام ایدیور ،
دیورکہ خستہ اغرلاشدی ، طورماسین ، اقشام
هان بزم اوه کلسین . « دینجہ طاوراندم ،
او آشیانہ غمکینہ طوغری یوالاندم .

صاریلدی بوینہ آنہم کیرنجہ بن ایجری .
دیوردی اغلایہرق : کورمہ عاکفم ، چوجوغی !
سنک دکل ، یدی قات ایللرک یانار جگری ،
اولوم دوشکاری اوستندہ کورسہ یاوروجوغی .
شکر ، بوکون آزیچق فرقلیدر دیوردق دون ...
اوپنہ پنہ یاناقلر کیرچ کسیلدی بوکون .

فلان حکیم ، دیدیلر . کلدی ، باقدی ، آکلامادی .
خایر ، فلان دها بر اکلایشلیدر دیدیلر .
مکر یالان یرہ چیقمش اوسرسمکدہ آدی !
براقکہ اکلاسلر واری چارہ ہیچ ؟ نہ کزر !
حکیم علاجلری اوغلم ، بوتون تسلیدر .
علاج ییوب این اولقی او بر تجلیدر .

کسیلدی قارده شک آرتقی یمکدن ، ایچمکدن ؛
لاقیردی دیکلہ میور ، کندینی هلاک ایدیور .
او ، خستہ دن دها شایان مرحمت .. کورسہ ک ..
دیدکجہ « آنہ جو جوقدن امید کیس .. کیدیور »
تلاش ایچندہ قالوب بوسبوتون شاشیرمادیم .
اکر یشمہ امدادہ یوقی قومشو خام ...

— کورونویور ، هانی ہمیشہ نرددر ؟ کلسین .
بم سوزم نہ قدر اولسہ باشقہ در ، بلکہ
براز بولوردی تسلی ...

— نصلدہ سویلرسین !

لاقیردی کار ایده جک کیم ؟ طویاری ہیچ بریکی ؟
قولای برایشی ؟ سنک آنہ اولدیغک واری ؟
چوجوق اوحالہ ایکن آنہ سوزدن آکلاری ؟

بوهم قاچنجی فلاکت ؟ بشنجی ! یاربی ،
تمام بشنجی سفردرکہ قیز اولوم کورہ جک !
بوصوک امیددہ شاید کیدرسہ دردی کبی ،
زواللی کندینی وقتندن اول اولدورہ جک .
چیغوبدہ کور ہلہ برکرہ شیمدی سلمانی ..
نہ حالہ قویدی فلک سودیکک اوسمائی !

صباحین دلی باقدم براز آغیرلاشیور ..
ملیل ملیل باقیور شیمدی بلبل اولادم !
نظام علت ایتمش : برچوجوقلہ اوغراشیور !
او اولماسہ یدی دہ بن کاشکی خستہ اولاسہ یدم .
شکایت اولماسین اما تحمل بیتدی ..
کناہہ کیرمہ دیم طورہ شمدہ باقی شیمدی !

»

نہ منظر میدی کہ : برقوش قدر اوچان اوملک
طوروردی بی حرکت ، قول قاناد قیملد میور !
کوزندہ نور نظر تیتیریور هان سونہ جک ..
دوداقدہ ناطقہ طونمش ؛ قولاق سوز آکلایور !
تراب رنکنہ کیرمش جبین سیمینی ؟
اولوم مرارتی طویدم اوچجہ لیلرینی !

باشنده آنه سی - ماتم تجسم ایتمش ده
قادرین قیافتی آلمش کی - طورور مبهوت ؛
یاننده قومشو قادرینلر خروشه آماده ،
اگرچه اورته ده دونمکده برمیپ سکوت ،
کیرنجه بن اوطه دن هپسی قالدیلر آیاغه ،
قیزیله آنه سی میخیلیدیلر فقط یاتاغه !

دیدم ! ندر بوسنک یایدیغک ، دوشونسه که بر ..
براق شو خسته بی آرتق برارده کندیسنه .
نه چاره ، حکم قدر عاقبت ظهوره کاپر ،
جنازه شکنه کیرمکده بویله فائده نه ؟
سنک بویایدیغک الله قارشى عصیاندر ؛
اصل فلاکته صبر ایلمنلر انساندر ...

شویولده باشلایان آواره بر طلاقته ،
دوام ایدوب کیده جکدم بواسکی حکمتده .
نه اولدی ، خسته یه برشیبی اولدی ، آکلامدم ..
اوبهت ایچنده کی قیزدن کمال شدتله
شو صیحه قویدی که حالا صاح دهشتده :
- نه طاش یورکلیسکز ... آه کیتدی اولادم ...

بوشعر ندر ؟ پک اوفاق بروقه ، غایت اهمیتسز برحادثه طبیعیه :
کوچوجک برچوجوق آنه سنک قوللری آره سنده اولیویرییور ، ایشته
بوقدر . بو برشعر اوله بیایرمی ؟ اوت : حادثات طبیعیه واجتماعیه نك
همان همان کافه سندن برشعر چیقارلق ممکندر . انسانلره کوره الک یوک،
اک قورقونج بر حادثه طبیعیه اولان « موت » هر زمان شاعرلر ایچون
بر موضوع مؤلم اولمشدر وهر زمان اوله جقدر . طبیعتک بر زهیره
ذی حیاتی اولان چوجوق ده شعرک ابدی موضوعلر ننددر . دیمک بر
چوجوغک افولی ، ایکی مهم موضوعدن متشکل برحادثه شعریه در .
الواح موت ، سیهای اطفال نه قدر نامتناهی ایسه بو حادثه شعریه ده اوقدر
نامتناهی شکل تعین وظهوره تابع قالیر . بوتون بواشکاله آز چوق
تطبیق اولونه بیله جک ، فقط هیچ برینک « شکل تعینی » نظرکاه عرفانده
تمثیل ایده میه جک شعرلر بر قیمت بدیعیه بی حائر اوله ماز . ایشته اشعار
قدیمه مزله یکی شعرلریز آره سنده اک اساسلی فرق بودر : قدما نك اک
یوکسک ، اک پارلاق شعرلرینی اوقوبکیز ، برطاقم «عمومی کوزللیکلر»
بولورسکیز ؛ اونلر نه تصویرلرنده خصوصیت ، نه تحسسلرنده قطعیت
وشخصیت کوستره مزلردی ؛ کندی کوردکلرینی ، کندی حس ایتدکلرینی
دکل ، هرکسک کوره بیله جکی ، هرکسک حس ایده بیله جکی کوزللیکلری
یازارلردی . حتی باشقه درلو شعر یازیله مایه جفته قانع ایدیلر . نفی ،
فضولی کی ، هله بالخاصه ندیم کی دهاء طبیعیلرینک سوقیاه « خصوصیات
بدیعیه » اظهارندن کندی آله مایان شاعرلریز بیله اثرلرنده «عمومی»
قالمق نقصانندن قور توله مامشلردر .

مثلا ندیمک مشهور باغچه تصویرندن بر بارچه اوقویه لم :
زمینده کسترده دیباج هور — فضا سنده جاروب کیسوی حور
کونش خاکه افتاده بر ژاله سی — مهک هاله سی بر قزل لاله سی
بهار اوله ایتمش فضا سنده جوش — صانیرسک که کردونه ایرمش خروش

دیزلش نهالان کل سو بسو — قطاریله کلش مکر رنک وبو
بری بیرین ایتمش چو خوبان کنار — کاستان وبوستان وباغ وبهار
لب حوضی ماه نوک پاره سی — ثریا فشان آب فواره سی
بونی شبهه سز پک کوزل بولورز ؛ فقط عجبا بو تصویر هانکی
باغچه یه عائددر ؟ ده طوغروسى بتون باغچه لره شامل دکلیدر ؟
ایشته بویله برشعر بزم بوکون ذوق بدیعیمزی تظمین ایددمیور .
« تصویری دکل ، « مرئی » ؛ « خیالی دکل ، « حقیقی » کوزللیکلری
آرایورز . اشعار مزده هیئت عمومیه سی اعتباریله « محاسن طبیعی »
تصویره چالش مقدن آرتق فراغت ایتدک ، اومحاسنه تجلیکاه اولان
« ابواح مخصوصه بی » یازمغه چالیشیورز . بو ، غایت مهم بر اثر تکامل ،
پک اساسلی برترقیدر . بزه فرانسیز ادبیاتندن انتقال ایدن شو طرز
تفکر وابداعده ده پک چوق ایلمکده محتاجز ، ده یوزبیکلرجه
« اشعار خصوصیه » یازمالی یز . اشعار غریبه تدقیق ایدیلر سه کورولورکه
اک عمومی موضوعلره بیله بررنک خصوصیت ویراییور . فرانسیزجه دن
منثور اوله رق ترجمه ایتدک چالشدیم شو کوچک شعری اوفاق بر مثال
اوله رق کوستره بیلیرم :

یاصه کوکر جینی

« های چامورلره باتمش بنیاض کوکر جین ! کندی بو قیافته
قویدوغک ایچین مهمان نوازلق کورمکه دکل ، قایدن قوغولمغه لایق سک .
سن عادی بر اوردک پالازی کی چامورلره یووارلاندک ها ! قانادرکک
ملک قانادی اولدوغنی دوشونمده دن چوقورلره دوشدک اولیله می !
قویروغک چاموره باتمش . تویرک آلاجه بولاجه کسيلمش ؛ ینه
کلیورسک ده کوزمک اوکندنه یلپازه کی قویروق آچیورسک . آفرین
سکا طوغروسى ! سن که ایسترسنه لمحہ بصرده فضایی طی ایده بیلیرسک ،
ناصل اولدی ده برصاق سینک چامورلو صوینه آیقلرکی باتیردک ؟ کل باقم
بورایه ، سنی ییقاییم ؛ حتمکده کوستردیکم لطف و مروتی ده تقدیر
ایت : بو حالکله اسارته مستحق سک ، بن سکا حریتی اعاده ایدیورم .»

غایت ساده ، اهمیتسز برشعر ؛ بوکا بر « نظم صرف » دیمک ده
قابل ؛ معافیله انکار اولونه ماز که بوکافتمسز ، بو پک ساده شعر جکزی
سوه سوه اوقورز . چونکه بر « خصوصیتی » حائزدر ، چونکه بزه
« هر کوکر جینی » دکل ، « بر کوکر جینی » تصویر ایدر . معلم ناجینک
بر زمانلر فوق العاده اشتهار ایدن « کبوتر » منظومه سی ده ایشته شو
اوقودوغمز پارچه نك ضد کاملیدر : برچوق استعارات وتشبیهاتی جامع
اولمقه برابر بزه هیچ بر حظ بدیعی تولید ایده مز .

شمدی « سلما » یه عطف نظر ایدم ، درحال اکلارز که شعرک
قیمتی خصوصیتندن منبعثدر . حتی « سلما » ده خصوصیت بلکه ده
لزومندن براز فضاه موجوددر . لکن محمد عاکفک مسلکنی تحلیل
ایتدیکمز زمان کوره جکیز که بوشاعر ، اثرلرنده طوغرودن طوغرویه
موضوعنی احاطه ایتز ، اوموضوعه بر طاقم متمدنات ایرادیله واصل
اولور . تعمیر جائز ایسه محمد عاکف شعرلری « یاشادینی کی یاشامق »

اولیور، خدای نابت بر صورتده یشایورز، بوقدر محن و مشاقه یالکز تحصیل علم و معرفت ایچین قاتلانیدیغمز حالمه بیسکه بر املمز نائل اولامیورز؛ عمریمزی باپوچ اسکیتمکه امرارایدیورز ... دیه سیزلانلم، اوراده قاللمی؟ باقیورلر، یامیورلر ... دیه سویله نلم، ایچمزی چکم، قانمزی یوره کزمه می آقتم ...؟

قاج آرقداش باش باشه ویردک، حیامز ایچین دردلدشک؟ قاج آرقداش بر آره یه کلدکده نه حالمه اولدینمزی آکلادق؛ قیو، قیو، دولاشدق، خسته لغمزی کوستردک؛ چاره آرادق؟

بر کشینک، ایکی کشینک فریادی قطعاً القای تأثیر ایده من، بز کندی کندیمزی دوشونه من ایسه کیمسه بز دوشونمز.

اکثریتز بویه ساکت، صامت، دها دوشوروسی عاقل قالدقچه، آبدالقدن قورتولامینجه؛ سوزلیمز بی نمازعذری اولقده پک حقلی در. بوکیدیله بر آتی قریب هیچ شهه سز بوکونکی حالی ده آراته جقدر. بوقدر نومیداک، بوقدر انکسار خیال اویانما من ایچین کافی دکلای؟

دها نه آریورز، نه بکله یورز؟

آرقداشلر، آرتیق نه بکلرایسه کندی موجودیتزدن بکملی یز؟ یشامق ایسته یورسه ق بر امل اطرافنده، غیر قابل افتراق بر کتله حالنده طوبیلا نملیز. قانون دولتک بخش بیوردینی دأره دن ادنی بر انحراف کوسترمه مک شرطیله ایجاب ایدن بوتون تدابیر توسل ایتلی، چالیشمالیز. یک آواز باغیرمالی؛ چاغیرمالیز.

امین اولالم کداملمز حق، رهبر من قانون اولدقدن سوکره ایشیده جکمز، صدای تشویق؛ کوره جکمز روی ترغیب در. چونکه مبینمز رب مستعان اولاجقدر.

طلبة علومدن

ح. عثمان نیازی

مکتبائیت

اوریا مکتوبلدی :

فرانسه ایله اسویجریه ی کوردکدن صکره اورپانک فعالیت، مدنی نه دیک اولدینی حقنده آرزوق بر فکر حاصل ایتدم. اورادن برینه کلام. انسان آلمان طوبراغنه ایاق باصار باصار برشته حال حس ایدیور. حقیقه اوطور اقدده بشقه بر فیض وار. قولافلر من المانلرک صیت ترقیا تیله دولدینی ایچون بن بو حیک قولاق دولغو نلغندن منبع بر حس کاذب اولدیفنه حکم ایتک ایسته دم. حس کاذب دن مقصدم المان قومنک ترقیات ای انکاره مؤدی اوله جق ضلال عقلی دکدر. زیرا انسان ادراکنه صاحب اولدقچه بویه مجذوبانه بر فکر مذاهب اوله ماز. یالکز المانیایی بکا فرانسه دن دهامترق کبی کوسترن تقدیر حسی به اعتمادده تردد ایتدم. بنی بوترده سوق ایدن شی ده هر ایکی مملکت بیننده کی ترقیه عائد فرق براز آکلایه بیلک ایچون انلرک هر برنده لاقل برر ایکشر سنه اوتورمق، مؤسسات مختلفه لری ختمده ممکن اولدینی قدر تدقیقات مکمله اجرا ایلک لزومی تقدیر ایتکاکم ایدی. حال بویه اولقله برابر بنم صرف حسی اولان تخمین برلینده کوردیکم شیلرله تأیید ایتدی. ایکی ملت اراسنده کزدیجی بر مقایسه بایدیم نتیجه مقایسه یی شوتشیمه آکلایه بیلیم:

امانده در. بویه بر مسالکده ناصل احراز موفقیت ایدیه بیه جکنی و مسالک شرائط موفقیتنه محمدا کفک نه درجه لرده رعایت کوستردیکنی ینه ایلریده سویله جکز. شمدیلک شونی بیان ایدم که «سلمی» یشاندینی کبی یشاتلش برشعردر؛ سلمی بر تخیل دکل، بروقه در. سامانک فاجعه وفاتی شاعر اوقدر صمیمی بر مرارتله حس ایتش که اوحسنی بزه اولدوغی کبی تصویر ایتکدن کندینی آله میور، وقعه یی عیناً یازیور. فقط نه قدر حائر صمیمیت اولورسه اولسون اوزون مقدمه لرایردی بوقوش قدر کوچوک شعرك روح ناز کترینی اورپرده جکی ایچون شاعر، سامانک یانه دعوت اولوندوغی زمان کندی بولوندوغی حالی اوچ درت بیت ایله تصویر ایدیور میور، مقدمه جکی غایت طبیعی اولیور.

علی اکرم

«ما بعدی کله جک هفته»

تنیغیمز

طلبة علوم مدرسه حرکت فکریه :

طلبة علوم حیات دعوت :

ای طلبة علوم ارقداشلرم، مسکنت یتر آرتیق !

بو کونلرده بر چوق اصلاحاتدن بحث ایدلدی، بر خلیسنده تشبث اولندی؛ فقط بوتون بو حرکتلر آره سنده برشی هیچ خاطره کلدی و کلیور؛ بیچاره مدرسه لر.

بو دور انتباهده ده ملت اسلامیه نک شو الکمه لک یاره سنه بردوای عاجل بولونه ماز ایسه بیلیم حالز نه اوله جقدر؟ مدرسه لری بر یوانه قویمه نک حالامی وقت مرهونی کلدی؟ هر مسالک ایچین مجددر، محیلر میدانه چیقیدینی حالمه نه غرب بر بختمز، نه بد بر طالع مز واریمشکه مدارس ایچین دردینی آکلایاجق، یاره سنه مرهم اولاجق بر آدم، تک بر آدم ظهور ایتدی !...

فقط بن، بو یوقسولانک، بو محرومیتک تقصیرینی یزه کندمز. عظم ایتک ایستورم. چونکه بوتون موفقیتلری احتیاج تولید ایدر؛ بزم تقاضا عرض احتیاج ایتدکجه بز کیمسه نک ایشیتمه یه جکمه؛ دوشونمه یه جکمه قطعاً امین اولملی در.

اونلر معتادلری اوزره صباح، اقشام درس لری ایله درس خانه لرک تدریس اتنه نهایت ماه حال عربینک اون بشنجی چهارشنبه کونی بدأ و مباشرت اولنه جتی اعلان ایدرلرکن؛ آمان درس لری دیرلر؛ مدیر لکلر معلم لکلر ایجاد ایدم، اورالردن ده برشی قوبارم حرصنده بولونورلر. بویه ایکن بز حالا بو ذوات فاضله نک کوزلرینک ایچنه می باقه جنز؟ بزه آجیک ! اک قیمتدار زمانلریز بودروملرده کپیور؛ حیامز محو